

Lunds universitet
Socialhögskolan
IMER
Vårterminen 2002

”Vi och Dom”

En studie om inflyttande och orsbors syn på varandra i Båstad kommun

Författare: Janet Gunnarsson
Handledare: Lars B. Ohlsson

Abstract

This composition is based on a rural district with 14 000 inhabitants. It's an agricultural district with much summer tourism.

During the last five to ten years the summer tourists have started to buy houses in the district. They can offer a lot more than the locals. The consequences will be that the locals will live in specific areas that are less attractive.

Four interviews have been made with locals and five with new inhabitants. The fifth new inhabitant is to be looked at as a person with experience from both groups. Therefore she is to be considered as separate. This paper's intention is to bring out certain characteristics from a concrete social situation.

The composition is searching for the answer of how the locals and the new inhabitants experience each other, and the society in which they live together. This study points out the fact that the communication between the groups is poor.

What will this lead to, what sort of society will it turn out to be? Where does the power lie!

Innehållsförteckning

ABSTRACT

1 FÖRORD.....	5
2. INLEDNING.....	6
Syfte och frågeställningar	.. 7
3. METOD.....	8
Urval	... 9
Om intervjuerna	.. 10
Om transkribering	.. 11
Om analysen	.. 11
Om resultatets tillförlitlighet	... 11
4. HISTORIA.....	12
Ortsbefolkningens historia	12
- 1800-talet och framåt	13
- Båstad	13
- Järnvägen och potatisen	14
Sommargästerna historiskt	14
- Torekov	15
Framväxten av turistnäringen	16
Sporten på Bjäre	17
- Tennis	17
- Golf	17
Båstad kommun idag	17
5. TEORIER.....	18
Ontologisk trygghet	18
- Rötternas betydelse i det senmoderna samhället	19
Etablerade och outsiders	20
- Normer	.. 21
- Stigmatisering	21
- Skvallrets betydelse	21
Maktbegreppet	22
6. INTERVJUERNA.....	23
Presentation av de intervjuade	23
Redovisning och analys av intervjuerna	26
- Hur upplever de intervjuade den kommun de lever i	26
- Hur ser de dig själv och andra som grupp	.. 30
- Finns det någon kontakt mellan inflyttade, ortsbor och sommargäster	.. 37
Diskussion	.. 39
- Upplevelse av gemenskap och tradition	40
7. ANALYS.....	42
- Normer	42

- Stigmatisering	42
- Skvallrets betydelse	43
- Makt	43
Sammanfattning	45

8. ANALYS AV ENKÄT	49
9. SLUTDISKUSSION.....	51
10. KÄLLFÖRTECKNING.....	53
11. BILAGOR.....	54

- Bilaga 1 Fakta gällande Båstad kommun
- Bilaga 2 Grunduppgifter
- Bilaga 3 Enkät; Vilken inställning har du till följande förekomst i en framtida Båstad kommun?

1. Förord

Efter en för mig mycket intressant och lärorik tid har jag nu slutfört mitt arbete. Detta skulle dock inte vara möjligt utan en förstående och hjälpsam familj, samt de som aktivt varit en del av uppsatsens framväxt.

De jag framför allt vill tacka är de personer som så positivt har ställt upp för intervju. De har på ett välkomnande och engagerat sätt bidragit till uppsatsens möjlighet att genomföras. Ett varmt tack!

Jag vill ge ett stort tack min handledare Lars B. Ohlsson för ett mycket trevligt samarbete. Hans kunskaper och vägledning har gjort detta arbete möjligt att utföra på det sätt som nu ska presenteras.

En viktig länk för en student från landsbygden är bibliotekarien. Tack Lisbeth på Grevie bibliotek för det engagemang du lägger ner i ditt arbete att serva landsbygds studenter med litteratur från alla landets hörn.

2. Inledning

Ämnet till min C-uppsats har jag valt efter att blivit inspirerad av Norbert Elias och John L. Scotson (1999) "Etablerade och outsiders" av. Boken tar upp en uppdelning av människor i "vi och dom" i ett annars till synes homogent samhälle. I min hemkommun Båstad, har jag som invånare uppfattat ett liknande outtalat fenomen mellan människor.

Bakgrunden var att jag började fundera om Båstad kommun liksom i Elias och Scotsons bok, hade människor med olika syn på det samhälle de levde i beroende på om de var sommarboende, permanent inflyttade eller födda på orten.

Båstad är en kommun med en bofast befolkning på 14 090 invånare (år 2000) Kommunen består av en yta på 218 kvkm. Under de senaste åren har det förts en diskussion huruvida kommunen ska ge bygglov till fler golfbanor. Fem golfbanor finns i nuläget i kommunen.

En sedan tidigare känd men outtalad intressekonflikt synliggjordes när en golfbana för de absolut mest ekonomiskt välställda blev aktuell. Inträdesavgiften planerades till mellan 200 000 och 300 000 kronor, samt en årsavgift på 100 000 kronor. Som den infödda Bjärebo som jag själv är, uppfattade jag genom media att diskussionen egentligen inte handlade om golfbanans vara eller icke vara, utan om den förändring orten befolkning sedan några år tillbaks känt komma. I debatten förekom ord som bakåtsträvare.

Förändringen som kan uppfattas hotfull har bland annat bestått i den prisspiral som utvecklats, genom att hus efter hus sålts för summor som den vanliga löntagaren inte haft möjlighet att betala. Fler golfbanor skulle bidra till att utveckla prisspiralen. Barnen har inte råd att köpa sina föräldrahem längre. Kustbandet och en stor del av småbyarna står tomma under större delen av året. Motståndet mot golfbanan upplevde jag var ett försök från bygdens folk att markera att de fanns.

Båstad kommun är sedan länge en kommun dit ekonomiskt framgångsrika människor valt tillbringa sin semester.

Följande står att läsa i Dagens Industri 2001-07-07

”Båstad är sedan urminnes tider en moderat styrd kommun som aldrig lyckats imponera på de näringslivstoppar som så gärna semestrar här. Kritiken mot kommunen har framför allt gått ut på att den litat på ärvda resurser, och inte sett möjligheter till nödvändiga förändringar.”
” Det är trots allt anmärkningsvärt många viktiga personer inom det svenska näringslivet som väljer att fira sin semester i just Båstad kommun. Bjärehalvön sommartid är ett direktörskollo med kända ledarfigurer som Antonia Ax: Johnson , Kurt Hellström och tidigare Erikssonchefen Sven-Christer Nilsson i huvudrollerna.”

Utifrån dessa uppgifter och diskussion om Båstad kommun har uppsatsen växt fram.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att försöka förstå hur olika människor i en kommun ser på varandra och vad som kan uppstå mellan dem. Jag vill också studera hur olika människor upplever den kommun de lever i.

Svaren jag söker är:

- Hur ser olika människor, inflyttade och ortsbor, på det samhälle de lever i?
- Hur ser de på varandra?
- Hur ser kommunikation mellan inflyttade och ortsbor ut?

3. Metod

Initialt var mina intentioner att söka svaren på hur den sommarboende och inflyttade överklassen, som har blivit en utmärkande inslag i kommunen genom uppköp av fastigheter till höga priser, ser på ortsbefolkningen och ortsbefolkningen ser på de människor som kommer till bygden.

Ortsbefolkningen var lätt att avgränsa, men de personer med pengar nog att köpa villor och fritidshus för millioner var svårare. Hur avgränsar man i en grupp som har det gemensamt att de verkar vara förmögna? De som räknar sig tillhöra en överklass? I en förundersökning upptäckte jag att det var svårt att hitta personer som ville tillskriva sig begreppet överklass. Det visade sig dessutom vara svårt att via litteratur definiera en överklass som skulle vara möjlig att söka upp under den tid som fanns till förfogande för denna uppsatsskrivning.

Utifrån mina frågeställningar, och min strävan efter att få en så nära verkligheten överensstämmande bild som möjligt, hade det optimala varit en studie bestående av tre grupper. Inflyttade, ortsbor samt sommargäster. Uppsatsen skrivs under perioden april – maj vilket gör att gruppen sommargäster är svår att nå. Det finns delar i undersökningen som blivit mer komplett om sommargästerna hade haft möjlighet att föra sin talan.

Den avgränsning jag valt att göra är att söka upp två kategorier. Den första kategorin är inflyttade, den andra är de som är födda i kommunen. De som är födda i kommunen har jag valt att benämna ortsbor. Jag har vänt mig till de inflyttade som representerar den dominerande gruppen inflyttade, det vill säga pensionärer eller personer i övre medelåldern som utifrån sett tillhör de ekonomiskt välställda. De människor som flyttar in och bosätter sig i ett bostadsrättsområde eller i ett medelklass villakvarter, är inte en kategori som dominerar eller påverkar utvecklingen i kommunen på ett relevant sätt för denna uppsats. En framtida bredare studie av olika socialgruppers syn på sina medmänniskor och det samhälle de lever i lämnas till nästa uppsatsskrivare.

Jag vill påpeka att i intervjuerna har jag uppmärksammat att vissa intervjupersoner har en mycket begränsad geografisk referensram. Speciellt de intervjuade från Båstad svarar gärna på frågor om hela kommunen med referenser endast från Båstad.

Det nämns vid några tillfällen att sommarboendet har ökat de senaste åren samt att ortsborna tvingas bosätta sig på vissa orter. Detta har jag ej kunnat verifiera genom siffror. Uppgifterna baseras på en allmän känsla. Jämförbara uppgifter om hur utvecklingen av sommarboendet i kommunen har sett ut de senaste tio åren har ej heller varit möjligt att få fram.

Urval

Min ambition har varit att lyfta fram vissa drag ur en konkret samhällssituation.

Jag har sökt intervjupersoner som har utmärkt sig offentligt genom ett engagemang, eller som jag genom personliga kontakter har grunder att anta kan ha en inblick i de företeelser jag vill undersöka. Förutom dessa aspekter har jag även sökt efter personer som har en förmåga att uttrycka sig och kan vara villiga att ställa upp i en intervjusituation. (Holme och Solvang, 1991)

Jag har strävat efter att nivån på utbildning ska överensstämma någorlunda för båda grupperna. Jag har inte strävat efter att hitta intervjupersoner med extrema uppfattningar utan människor som jag tror kan bidra med en konstruktiv information om det samhälle de lever i.

Ur gruppen inflyttade har jag inte i förväg haft någon uppfattning om de tillfrågade intervjupersonernas ålder. Dessa har vid analysen visat sig ligga väl i fas med den åldersgrupp som dominerar inflyttningen till kommunen. Jag har fått uppfattningen genom mina intervjuer att även de yrken de intervjuade har eller har haft väl representerar generellt vad det gäller yrkesbakgrund.

Ortsbornas medelålder är något lägre än de inflyttade. Denna åldersskillnad tror jag är representativ eftersom medelåldern på gruppen inflyttade är hög. Valet av yrke har jag här haft kunskap om när de blev tillfrågade att medverka. Tre egenföretagare, varav två lantbrukare, samt en offentliganställd tror jag är en god representation för denna grupp. (Holme och Solvang, 1991)

Jag är medveten om att jag själv tillhör gruppen ortsbor och att min förkunskap om de intervjuade ortsborna är större än kring den inflyttade gruppen. Min kunskap om de inflyttade har bestått i personliga kontakter, deras representation i föreningar samt uttalanden i tidningar.

Två tillfrågade, en från varje grupp, har tackat nej till medverkan.

Om intervjuerna

När jag per telefon kontaktade de intervjuade informerades de om avsikten med uppsatsen och vad den skulle fokusera på.

Vid intervjutillfället ombads de intervjuade att på ett formulär uppge vissa grunduppgifter. (se bilaga 2) De följande frågorna indelades i tre olika teman med underliggande frågor för att täcka de områden jag ansett vara viktiga för undersökningen. Jag har använt mig av respondentintervjuer. För att undvika att påverka intervjusvaren har jag använt en intervjuguide med öppna svarsalternativ. Jag har under intervjun varit noggrann med att lämna utrymme för intervjupersonerna att reflektera kring sina svar. Dessa reflektioner har utvecklat och tillfört intervjumaterialet viktig information. Efter avslutad intervju har de utfrågade ombetts att fylla i en enkät om deras inställning till olika typer av satsningar i kommunen. (se bilaga 3)

Under samtliga intervjuer har jag använt mig av bandspelare för att få möjlighet att koncentrera mig på själva samtalet och intervjuprocessen. Att spela in ett samtal kan ibland påverka intervjuer i negativ riktning, men jag har inte upplevt att så har varit fallet. Jag har upplevt intervjuerna som avspända och naturliga. Det har för mig varit nio trevliga möten med intressanta människor. Däremot har intervjusvaren säkert påverkats i olika utsträckning av det faktum att de spelades in, att jag varit ortsbobarn samt att resultatet kommer att användas i en uppsats. (Holme och Solvang, 1991)

Intervjuerna har i sex fall av nio ägt rum i intervjupersonernas hem. Detta har gjort det möjligt för mig att få en bättre helhetsbild av de intervjuade. Av de återstående tre intervjuerna skedde två på de intervjuades respektive arbetsplats och en i mitt hem.

Om transkribering

Intervjuerna skrevs ut i nära anslutning till intervjun för att ha samtalet färskt i minnet. Jag har valt att skriva ner intervjuerna ordagrant. I presentationen av intervjuerna använder jag mig till stor del av citat ordagrant återgivna. Endast i undantagsfall ändras ordföljden för att få bättre flyt i texten. I vissa fall kan citaten upplevas relativt långa, men om dessa citat rycks ur sitt sammanhang anser jag att viktig information går förlorad.

Om analysen

Jag har valt att presentera min analys på två olika sätt. Det föll sig naturligt att i presentationen av intervjuerna fråga för fråga analysera vad som framkom. I denna diskussion analyseras ontologisk trygghet och rötternas betydelse i det senmoderna samhället. Med rötter menar jag den bakgrund som består av uppväxtmiljön och känslan av att ha ett ursprung. Genom en analys parallellt med intervjun tror jag att läsaren lättare kan följa det som diskuteras.

I ett separat avsnitt ; Analys av teori, har jag valt att analysera den teori som jag har till grund för uppsatsen, "Etablerade och outsiders", samt "maktbegreppet".

Om resultatets tillförlitlighet

Eftersom jag själv tillhör en av grupperna i undersökningen är jag väl medveten om att min förförståelse kan ha påverkat undersökningen. Det är omöjligt att helt frigöra sig från sina förutfattade meningar. Vad jag har kunnat göra mot detta är att vara medveten om faran och vara självkritisk till de resultat jag fått fram.

Som jag påpekat under rubriken; om intervjuerna, finns det alltid en risk att svaren mer eller mindre tillrättalagts i intervjusituationen. Detta kan man aldrig frigöra sig ifrån.

4. Historia

Ortsbefolkningens historia

Omkring år 1050 bildades Bjäre härad. Det var danskarna som delade upp Skåne och Halland i härad, efter samma modell som man delat Själland.

Första gången namnet Båstad nämns i bevarad skrift är 1450 då den danska kungen köpte mark av fyra bönder som Båstad skulle byggas på. Främsta anledningen till att Båstad kom till och blev en stad var kungens avsikt att exploatera skogarna på Hallandsåsen. Danskarna behövde virke för att bygga Köpenhamn. Kustområdena kalhöggs. Det var lantbrukarna som skötte avverkningen och transport, i utbyte mot att slippa betala skatt. Under denna tid kom också de första hantverkarna och köpmännen, troligtvis främst från Helsingborg och Landskrona till orten. (Hassby, 1999)

”Det tidiga medeltidssamfundet var ett klassamhälle. Överklassen utgjordes av de rika bönderna som efter hand blev ett adelsstånd. Adeln var dock fåtalig i Bjäre härad. I de Bjäresocknar som nu ingår i Båstad kommun saknas helt adelsgårdar och bara en mycket liten del av jorden ägdes av adeln. I detta avseende skiljer sig Bjärehalvön från andra delar av Skåne där adeln var den dominerande jordägaren.”
”Även i ett annat avseende skilde sig Bjäre härad från resten av Skåne. Det stod tidvis utanför det skånska landstinget och fungerade som ett självständigt land. De fria bönderna i nordväst bevarade sin ställning, häradstinget häradstinget var deras högsta rättsliga instans.” (Moen, 1985, s 34)

Under tiden mellan medeltiden fram till 1600- talet genomgick jordbruket en struktur förändring. Den tidigare skogsbeklädda halvön med boskapsskötsel, har nu förändrats mot mer åkerbruk med kornet som det sädeslag med störst betydelse. Denna förändring betyder att byarna skapas. I Grevie socken låg Bjäres största by Ängelsbäck.

Men Bjäre hade lidigt svårt av skövlingar under kriget, och var nu en utarmad bygd. På Hallandsåsen kunde man fortfarande räkna med inkomster från skogen, men inte i häradet i övrigt. Jordbrukets avkastning var låg. Jorden var torr, sandig och dålig. Bönderna bedrev husbehovsfiske som ibland, på vissa platser kunde ge ett litet överskott. Torekov var en av dessa orter där fisket fick en extra stor betydelse eftersom här bestod marken mestadels av sand. Byn Båstad beskrivs under denna tid som en liten by med ungefär 24 skutor som skeppade ut ved.(Moen,1985)

1658 blev Skåne svenskt, och svenskarna försökte införa potatis och intressera bönderna för höstsådd, men det gick trögt på Bjäre eftersom bygden bestod av småbönder som inte kunde satsa som de större gårdarna i andra härad. Bjärehalvön var på slutet av 1700- talet en fattig bygd.(Moen,1985)

1800-talet och framåt

Under 1800- talet skedde en kraftig befolkningsökning. För att bemöta detta gjordes hemmansklyvningar. Även torp började uppföras som bostäder till dagsverkarna. Dessa fick en bit mark runt huset. I Bjäre härad sexdubblades den odlade marken under 1800-talet. Torparna gav därför bidrag till det nuvarande landskapets utseende med de öppna åkermarkerna.

År 1810 var folkmängden i de socknar som idag ingår i Båstad kommun 5421. Under första hälften av seklet steg folkmängden till 11 937 för att vid 1870-80-talet vara 13 000. Detta berodde på bättre kost, hygien och sjukvård. (jämför: år 2001, 14 090 personer)

Dock stagnerade ökningen av folkmängden, främst på grund av emigrationen. Under 1860-1930 utvandrade omkring 5 600 personer från Bjäre. Siffrorna var de högsta i Skåne. Orsaken till att emigrationen var så omfattande från Bjäre kunde bero på att jorden var mager och dålig och att det vid denna tid inte fanns mycket annat att livnära sig på än det jorden gav och det man kunde sälja som biprodukt från djuren. (Moen,1985)

Båstad

1870 utbröt den stora branden i Båstad. 60 gårdar och hus förstördes, men återuppbyggnaden kom snabbt igång med hjälp av hantverkareföreningens låne- och hjälpkassa som var en rest från skråväsendets avskaffande. Det tog dock sju år för Båstad att åter få ett nytt fattighus, för fonden till fattighuset lånades ut till stensättning av gatorna och till en utökning av torget. När torget som byggts av de lånade pengarna stod klart ansåg man att den handel med kreatur man tidigare haft på torget inte längre var passande där. Den flyttades ner mot hamnen. Även andra restriktioner infördes som exempelvis ”Kreaturspillning, avträdesspillning eller annan orenlighet får från maj till oktober icke forslas på andra tider än från klockan 9 på aftonen till 6 på morgonen.” (Hassby,1999)

Järnvägen och potatisen

Järnvägen fick en stor betydelse för näringslivet på Bjärehalvön. 1885 invigdes banan mellan Ängelholm och Halmstad. Järnvägen drog till sig verksamheter av

olika slag, som affärer och åkerier. I och med järnvägen inleddes industrialiseringen på Bjärehalvön.(Moen,1985)

Om befolkningen kring järnvägsorten Greve i början av seklet står det att läsa:

”De flesta ”stationarna”, så kallades invånarna i Greve stationssamhälle, levde om inte på svältgränsen, så i alla fall i dess omedelbara närhet. Många lantbrukare tvingades ta växlar för att klara sina spannmåls inköp.” ”Under depressionsåren på 30- talet fanns nästan inga arbeten att tillgå och många fick acceptera det nödhjälsarbete som erbjöds, och då oftast att slå sten.” (Jönsson, 1985)

Under andra hälften av 1800-talet hade handelsgödsel och de förbättrade redskapen börjat göra att det fattiga lantbruket i hela landet börjat ge bättre avkastning. Potatis och betodlingen slog igenom. Potatisen användes först som råvara vid brännvinstillverkning. Det är först under den senare delen av 1900- talet som nypotatisen fått en allt större betydelse för bygdens lantbrukare.(Moen,1985)

Sommargästerna historiskt

Enligt Ernst Tysell:

Lagman Flink i Ängelholm hade två döttrar, och det var dessa, som blevo Båstads första badgäster. De bodde hos kaptén Lövström i Agardsgatan. Emellertid badade de ej i sjön, utan Lövströms tjänare buro upp havsvatten till innebadet. Vistelsen i Båstad bekom dem särdeles väl, och de rekommenderade platsen för sina släktingar och vänner. På detta sätt begynte Båstads badortsrenommé.(Hassby, 1999, s 139)

År 1851 skrivs det om Båstad i tidningen Öresundsposten. Man gav beröm till Gästgivaregården (nuvarande Båstadgården) och det nybyggda Pershög. Något hotell fanns inte, men det gick bra att hyra hos privat personer.

Pershög (brann ner år 1959) blev samlingsplats för badgästerna. Där bjöds på eftermiddags musik och dans för ungdomarna. Allt gick i den tidens societetsstil. Människor från överklassen reste till Båstad för att kurera sig och ha trevligt bland sina likar. Vanligt folk accepterades inte där, man måste först godkännas, skriva in sig och betala avgift till brunnssocieteten. Ett avbräck i det sociala livet blev den stora branden som ödelade stora delar av Båstad 1870.(Hassby, 1999)

När efter branden Båstad åter byggdes upp blev det åter en badort på modet. Det var bara de mest välbärgade som hade råd att tillbringa några veckor på badort (Moen, 1985). För Båstadborna gav badgästerna ett viktigt tillskott i ekonomin under en tid som annars präglades av fatigdom.

Torekov

Även Torekov blev tidigt en plats dit societeten sökte sig. Hotell Kattegat öppnades 1896 och Torekovsborna började hyra ut sina hus för att själv flytta in i de små husen som ofta fanns på tomterna.(Hellner-Ljungberg,2000)

”Något umgänge mellan badgäster och torekovsbor förekom knappast annat än i barn- och tonåren. Därtill var den sociala skillnaden för stor. Förhållandet mellan de båda kulturerna var länge ganska patriarkaliskt för att inte säga kolonialt. Å andra sidan tjänade många bofasta i Torekov rätt mycket pengar på att hyra ut sina hem och när allt kom omkring var det ju de som var värddar och de andra gäster”.

(Hellner-Ljungberg, 2000, s.14)

Under början av 1900- talet började flera sommargäster bygga egna sommarvillor i Båstad. Några blev bofasta. En av dessa var Ludvig Nobel, syskonbarn till Alfred Nobel. Han byggde ett antal sommarhus samt Hotell Skånegården. (Moen,1985)

Båstad utvecklades snabbt till ett exklusivt ställe, i varje fall efter svenska mått mätt. Bland annat på grund av att tenniskungen Gustav V varje år tillbringade en tid där. Mellan de två orter i häradet som societeten sökte sig till fanns sinsemellan en viss skillnad.

”Bland sommargästerna i Torekov har man i alla tider sett lätt nedlåtande på societetslivet i Båstad som uppfattas som överdrivet och lite tillgjort. Med den ganska

intellektuella framtoning som Torekovs badgäster haft gjorde man dygd av enkelt sällskapsliv och boende utan snobbism och brackighet.”(Hellner-Ljungberg, 2000, s. 17)

Framväxten av turismnäringen

Många insåg tidigt vilken betydelse turismen kunde få för Båstad och Bjäre. 1931 bildades Båstad och Malens turistförening. Samtidig som Nobel flyttat till Båstad kom även en man vid namn Rudolf Abelin. 1920 öppnade han Norrvikens trädgårdar för allmänheten, i syfte att visa besökare hur man kunde utnyttja terrängen för en trädgård. Denna blev sedan en av Båstads främsta turistmål.(Hassby, 1999)

Under 1900- talet har även andra orter, förutom Båstad och Torekov utvecklats som badorter. Sommarstugeområden har kommit till på flera platser längst kusten.(Moen, 1985) Dessa orter har däremot inte blivit utpräglade societetsbadorter.

Den turism som till en början tillförde bygden inkomster i form av uthyrning av sommarbostäder har successivt avtagit. Sommargästerna har efterhand köpt sina egna sommarhus. Särskilt attraktiv för köp har den äldre och strandnära bebyggelsen varit. Oftast har husen underhållits väl, men vissa platser har under vintertid blivit mörka och tysta. Exempelvis Båstadborna hittar man lättast i de nya bostadsområdena. Denna utveckling har gjort att det blivit ett minskat behov av hotell och pensionat.(Hassby,1999)

Sporten på Bjäre

Tennis

Ludvig Nobel ville göra något för att få sina byggnadsinvesteringar lönsamma. Han såg idrotten som en lösning. I Nobels krets fanns redan 1907 en tennisklubb i Båstad. Nobel utvecklade detta och utifrån detta har vi idag den tennisverksamhet som idag är vida känd.

Utifrån detta har sedan tennisen i Båstad utvecklats. Dock har stigande kostnader för investeringar och drift tillsammans med ökade krav på högre standard gjort satsningen på turism allt mindre lönsam för kommunen. (Hassby, 1999)

Golf

Golfspelandet hade på 1920-talet kommit till Sverige då särskilt som en överklass sport. Ludvig Nobel var tidigt framme och anlade Boarps golfbana. 1929 var den helt färdig. Nobel var medveten om reklamens betydelse, och en av de första spelarna på banan var den golfintresserade kronprinsen Gustav Adolf.(Hassby, 1999)

År 2002 har Båstad kommun fem golfbanor. Och det projekteras för fler. Småskaligheten i jordbruket är nu som historiskt svår att få lönsam och därför ses golfbanor av investerare som ett alternativt brukande av jord.

Båstad idag

Båstad kommun har en befolkning på ca 14 090 permanentboende. På sommaren ökar antalet till ca 45 000. Födelseunderskottet för år 2000 var 77 personer. Medelåldern på den befolkning som finns i kommunen i jämförelse med resten av landet ca fyra år äldre. Båstad kommun är på väg att bli en kommun för pensionärer. (se bilaga 4)

Uppgifter kring medborgarnas ekonomiska förutsättningar samt mandatfördelningen mellan de politiska partierna: se bilaga 1

5. Teorier

Ontologisk trygghet

Det senmoderna samhället har utvecklats från ett samhälle där man hade kyrkan mitt i by, gick i sina föräldrars fotspår, gifte sig med flickan från granbyn, till ett samhälle där man medvetet arbetar med sin livsplan. Man formar sitt liv och den man vill vara. Man skapar själv sitt inre och yttre i mycket större utsträckning nu än man hade möjligheter att göra förr.

Möte mellan människor måste inte längre äga rum för att vi ska klara vårt vardagliga liv. Vi tar som ett exempel ut våra pengar via automat. Idag måste vi inte etablera någon bra kontakt med expediten i affären eftersom valmöjligheten av butiker har ökat. Vi måste inte anlita den lokale snickaren eller läkaren. Förr anlidade man experter inom olika områden för man kände dem personligen. Idag bygger relationen mellan en expert och individen på tillit. Vi måste exempelvis lita på att den läkare vi träffar i tio minuter bedömer vårt besvär riktigt och ger oss rätt medicin. Vi måste lita på att det som står på förpackningar till den mat vi äter är riktig, eftersom vi inte har möjlighet att köpa vår föda direkt från producenten. Vi lever idag i en mer och mer globaliserad värld där vi måste lita på omvärlden. Vi förskjuter de sociala relationerna till en tillit till experter. (Giddens, 1997)

För att ha förmåga att känna tillit måste man ha en ontologisk trygghet menar Anthony Giddens (1997) i boken ”Modernitet och självidentitet”. Den ontologiska tryggheten är ett sätt att rekonstruera sin historia, göra sitt liv begripligt. Detta måste till för att man ska ”ha koll på läget” och modet att finnas till. Med andra ord hålla den existentiella ångesten på plats. Den ontologiska tryggheten utvecklas genom den kärleksfulla uppmärksamheten från de tidiga omsorgspersonerna, samt de vanor och rutiner som växer fram i relationen mellan barnet och omsorgstagaren.

”Alla individer utvecklar någon sorts stomme av ontologisk trygghet, baserad på olika rutiner. Människor hanterar faror och den rädsla som är förbunden med dem utifrån det känslö- och beteendemässiga ”formulär” som kommit att bli en del av deras vardagliga handlande och tänkande.”

” En analys av Harry Stack Sullivan, (Conceptions of Modern Psychiatry. New York Norton 1953) visar att behovet av att känna sig trygg utvecklas mycket tidigt I barnets liv och är betydligt viktigare hos människan än de impulser som härrör från hunger eller törst.”
(Giddens, 1997,s 58)

Rötternas betydelse i det senmoderna samhället

I det senmoderna samhället skapar vi våra livs projekt, vi lever sida vid sida med vårt eget projekt. I projektet ingår nu, mer än någonsin, många uppbrott och nystarter. Våra relationer kretsar mer kring hur jag mår i denna relation än att ha ett praktiskt behov av att leva tillsammans. Vi reflekterar mer utifrån oss själv än utifrån hur det brukar vara. (Giddens, 1997)

De människor som ”lyckats” i det moderna samhället har arbetat med många intressanta projekt. De har bott i olika länder, har många kontakter på olika håll, med andra ord, de har nästan nått målet för sitt livsprojekt. I denna period av livet väljer dessa människor att flytta till orter som exempelvis Torekov och Båstad. Där; de har barndomsminnen från en sommartradition med släkt och vänner, dit de har en uppfattning om att andra likasinnade söker sig (människor som har förlorat sina rötter genom många uppbrott) eller där de uppfattat tradition och lugn. De människor som söker sig till bygden har enligt min undersökning en önskan att inget ska ändras där de väljer att bosätta sig. De verkar söka en stabilitet som utifrån verkar vara tvärt emot det liv de levt under större delen av sitt livsprojekt. Jag frågar mig om det är något som det moderna samhället saknar? Att befinna sig i ett sammanhang med en regelbundenhet var något som det traditionella samhället med kyrkan mitt i byn var uppbyggt på.

”Etablerade och outsiders”

Norbert Elias och John L. Scotson har i sin bok ”Etablerade och outsiders”, under tre års tid, studerat ett samhälle i England vid namn Winston Parva. Den som kom till samhället utifrån såg inga större skillnader i grupperingar av människor. Människorna levde sida vid sida. Vid en närmre studie noterades emellertid en uppdelning mellan olika område i samhället.

Två områden, zoner, bestod av de som var födda i samhället och dess släktingar, dessa kallar Elias och Scotson för etablerade. Zonerna var medelklassområde med radhus och fristående villor. Flyttade man till en viss del av gatan inom dessa båda zoner, var detta ett bevis på social framgång. Inom dessa zoner fanns en intern statushierarki. Om dessa skillnader i status ledde till konflikter stannade detta under ytan.

Det tredje området i byn, zon III, bestod av människor som flyttat in. Dessa benämns av Elias och Scotson som outsiders. Husen här var byggda mycket tätt tillsammans och hade små trädgårdar emellan. Fastigheterna ägdes av ett privat investmentbolag. De som flyttat till denna zon hade inte sin släkt omkring sig, vilket bidrog till att varje familj isolerades.

De etablerade, hade en högre grad av sammanhållning än outsiders. Detta berodde på att de etablerade känt varandra i generationer genom att barnen bosatte sig i närheten av föräldrahemmet. De hade ett välutvecklat kontaktnät inom de båda zonerna. Av denna anledning kunde de etablerade lättare lägga beslag på uppdrag i lokala organisationer som exempelvis kommunen. Genom detta vapen kunde den etablerade gruppen bevara sin identitet och stärka sin grupp.

Om hur det fungerade i Winston Parva skriver Elias och Scotson:

Gruppen av gamla invånare, familjer, vilkas medlemmar känt varandra i över generationer, hade etablerat en gemensam livsform och normuppsättning. De iakttog vissa normer och var stolta över det. Därför upplevdes inflödet av nykomlingar till samhället som ett hot mot deras etablerade livsföring trots att nykomlingarna var landsmän. (Elias och Scotson, 1999, s.xxxiv)

Normer

Elias och Scotson skriver om att det har ett pris att ingå i en grupp med vissa normer:

Att omfattas av en grupps överlägsenhet och dess unika gruppkarisma blir en belöning för att underordna sig gruppens normer. Varje medlem får enskilt betala det genom att sitt beteende underordnas ett speciellt sätt att vara. Den belöning man får genom att ta del av gruppens

karisma uppväger den personliga uppoffringen man gör genom att underkasta sig gruppens normer. Medlemmar i en grupp kan hållas på plats genom att som belöning få ta del av gruppens överlägsna människovärde (Elias och Scotson, 1999, s. xxxv).

I Winston Parva var det vissa personer som satte normerna för hur värderingarna i samhället skulle vara, och vilka människor som skulle värderas högre än andra.

Stigmatisering

Stigmatisering förklaras i ordlistan som ”social brännmärkning. I Elias och Scotsons bok tillskrev de etablerade sig de positiva egenskaperna, medan outsiders tillskrevs negativa egenskaper, som exempelvis mindre kunskap. Elias upptäckte i sin studie att de som blev tillskrivna de negativa egenskaperna själv tyckte att de stämde, samtidigt som man som outsider tillskrev de etablerade de positiva egenskaperna. Elias studerade fakta bakom uppgifter som skulle stödja de negativa egenskaperna hos outsiders utan att komma fram till någon verklig skillnad.

Skvallers betydelse

I Etablerade och Outsiders framgår att de egenskaper grupperna tillskrev varandra underhölls genom skvaller. Det som stämde med de egenskaper respektive grupp hade förstärktes. I skvallret sorterades ”vi från dem” samtidigt som det sammanfogade gruppen. Det var främst hos de etablerade som skvaller hade en betydelse, eftersom där hade man genom tradition och släktband utvecklat färdiga kanaler att sprida skvaller. Outsiders blev svaga eftersom de inte hade den kommunikationen mellan varandra.

I Etablerade och outsiders talar man om att stigmatiserande handlingar mot en etablerad grupp inte märks förrän maktbalansen håller på att ändras.

Maktbegreppet

Makt kan delas in på olika sätt. En indelning är intentionell och strukturell makt.

Den intentionella, är makt som en förmåga. Det kan vara en person, grupp eller organisation, en nation som har en vilja att nå ett mål. Utan viljan vore makten meningslös, en kraft utan inriktning.

Det strukturella maktbegreppet handlar om är makt som ett bestämt förhållande mellan två eller flera parter. Här handlar maktfrågan om över- och underordning. I det strukturella maktbegreppet är viljan inte central, utan maktens form och utsträckning. Makten gör sig alltså gällande genom överlägsenhet, exempelvis kunskaper och psykologisk insikt.

Enligt det strukturella maktbegreppet består samhället av en bestämd uppsättning förhållanden mellan olika positioner. Exempelvis kan man betrakta klasstrukturen som en sådan mer eller mindre bestämd struktur som fördelar samhällets individer i olika och ojämnliska positioner.(Goldberg, 2000)

6. Intervjuerna

Presentation av de intervjuade

- Inflyttade till Båstad kommun

Axel: Pensionär. 60 år, högskoleutbildad, stadsmänniska. Fritidsintresse: Golf

Bor sedan två år tillbaks i en villa på landsbygden på Bjäre. Genom ett pensionsavtal från ett stort företag lever Axel nu som pensionär. Förutom pensionär kan Axel inte uppge någon titel, eftersom hans titel har ändrats efter de projekt han ingått i. Ett exempel på titel är general manager. Axels barndom bestod av många flyttar på grund av faderns arbete. Axel kan inte svara på frågan varifrån han kommer. Han upplever sig inte komma från någon speciell stad. Genom sitt arbete har Axel flyttat runt i flera länder.

En fast punkt Axel minns från sin ungdom är Bjärehalvön, och en stuga föräldrarna ägde ca tre kilometer från den plats Axel nu bosatt sig.

Bo: VD, 60 år, högskoleutbildad, född i stad. Fritidsintressen: Golf, sport på TV, speciellt fotbollsmatcher.

Bosatt sedan 14 år tillbaka på Bjärehalvön. Bo innehar två boende i Båstad kommun, varav en centralt belägen exklusiv bostad i centralorten, samt en gård på landsbygden. Bo har upplevt sina barndoms somrar i Båstad, där han uppger att han upplevt en fin samhörighet med släkten. Han uppger att han kommer längre och längre ifrån kontakten med släkten. Uppger sig känna sig rotlös ”eftersom hans arbete tvingat honom flytta runt”. Är nu en drivande medlem i en golfbana.

Clara: Folkskolelärare, 65 år, gift med Claes, bosatt på landsbygden på Bjärehalvön.

Motsvarande högskoleutbildning. Fritidsintressen: läsning, vävning, golf, konst.

Clara har varit hemmafru sedan paret fick barn. Född och uppvuxen i en mindre sydsvensk stad. Clara beskriver med en tydlig dialekt sin barndomsstad och nämner människor och deras släktband från den tiden.

Claes: Pensionerad direktör, 74 år, gift med Clara, högskoleutbildad, född på en liten ort, vid två års ålder flyttade han från orten och flyttade därefter ett antal gånger.

Fritidsintresse: Golf

Har under sitt verksamma yrkesliv varit knuten till en och samma stad, där han varit mycket involverad i stadens utveckling genom sitt arbete med projektering och byggande av fastigheter. Claes beskriver staden där han har verkat på ett sätt som tyder på att han har haft ett stort kontaktnät på orten.

Clara och Claes beslöt vid makens pensionering, efter att ha varit bofasta i X- stad i 30 år, att de skulle ”stänga en dörr och öppna en annan”. Clara hade som ung arbetat på en barnkoloni ca fem kilometer ifrån där paret nu är bofasta. Eftersom Clara kände till bygden köpte paret en sommarstuga på Bjärehalvön 1976.

Sedan 14 år tillbaka lever Klara och Claes permanent i en stor, mycket vacker exklusiv villa, med utsikt över bygden. Paret beskriver en tillvaro där barn, barnbarn och lugn och ro har en stor betydelse. Barnen bor på annan ort.

Dagny: *Driver en verksamhet med anställda, 59 år, realskola, född och uppvuxen i småstad i en angränsande kommun till Båstad. Fritidsintressen: Olika samhällsengagemang, kulturverksamhet.*

Jag träffar Dagny i hennes verksamhet och vet därför inget om hennes privata boende. Hon uppger att hon sedan 20 år tillbaks bor på en gård utanför Båstad. Dagny talar om att hon har regelbunden kontakt med sin familj och sin släkt som bor i grannkommunen. Dagny har sedan sin uppväxt en god kännedom om livet på landet och dess normer, samtidigt som hon numera genom sin verksamhet och sitt engagemang i samhället har kontakt med de ekonomiskt välställda i kommunen. Jag betraktar därför Dagny som en andrahands informant både till gruppen inflyttade och ortsbefolkningen.

- Ortsbefolkning (födda i Båstad kommun)

Ulf: *lantbrukare, 40 år, högskoleutbildning, Född på den gård han nu driver, Fritids intresse: Natur, sport, hembygd.*

Ulf har köpt gården av sina föräldrar. Ulf drev ett eget företag under de år han väntade på att överta sitt föräldrahem. På grund av tidsbrist tvingades Ulf att välja mellan företaget och

lantbruket. Nu driver Ulf sitt lantbruk på heltid med inriktning mot grönsaksodling. Han har största delen av sin släkt boende i kommunen.

Åke: *Företagare, 65 år, grundskola, född i en lantbrukarfamilj i kommunen. Fritid intressen: Tennis, golf.*

Åke har arbetat sig upp inom den verksamhet han bedrivit. De inflyttade till kommunen har betytt mycket för utvecklingen av Åkes verksamhet. Han har framgångsrikt skapat ett företag med gott renommé från både ortsbor och inflyttade. Han har största delen av sin släkt boende i kommunen. Bostadsmiljön är okänd eftersom intervjun utfördes på Åkes arbetsplats.

Ädla: *Analytiker, 48 år, högskoleutbildad. Född i lantbrukarfamilj, Fritidsintressen: trädgård, natur.*

Har arbetat deltid när barnen varit små, samtidigt som hon deltid drivit grönsaksodling tillsammans med sin make. Arbetar numera heltid som analytiker. Har största delen av sin släkt boende i kommunen.

Örjan: *Lantbrukare, 45 år, högskoleutbildning, Född på den gård han nu driver.*

Fritidsintresse: Dans och friluftsliv.

Örjan har köpt gården av sina föräldrar. Örjan har under de år han arbetade i sin fars lantbruk även arbetat som produktrådgivare och säljare. Nu driver Örjan lantbruk med både grönsaks och djurhållning. Han har största delen av sin släkt boende i kommunen.

Redovisning och analys av intervjuerna

Av de nio intervjuer som redovisas nedan är fem gjorda med inflyttade och fyra med ortsbefolkningen. Det visade sig under intervjun med Dagny, som är inflyttad, att hon använde ord om sig som visade på att hon ansåg sig tillhöra ortsborna. Av denna anledningen indelas grupperna i fyra och fyra med Dagny mittemellan.

För att förtydliga vem av de intervjuade som tillhör vilken grupp har jag namngett de inflyttade med namn begynnande med bokstäverna A – D. Ortsbefolkningen har namngivits med namn som börjar på U – Ö.

Intervjun är indelad i tre avsnitt:

- Hur upplever de den kommun de lever i?
- Hur ser de varandra och sig själv som grupp?
- Finns det kontakt mellan inflyttade, ortsbor och sommargäster?

Hur upplevs den kommun man lever i?

Hur skulle du beskriva Bjärehalvön för någon som inte kände till trakten. Vad är det bästa med bygden?

Samtliga intervjuade uppgav naturen som det bästa med bygden. De är enstämmiga vad gäller bygdens främsta tillgång.

***Axel:** En vacker del av landet, närheten till havet, det lantliga landskapet är den stora behållningen.*

***Clara:** Naturen först och främst. Lugnt och skönt är här och ändå är man mitt i allt.*

***Åke:** En av de vackraste platser som finns. Det är en lyx att leva här.*

***Ädla:** Naturskönt område med blandad struktur, skog, hav och åkermark. Det är den finaste plats som finns. Det bästa är omväxlingen.*

Dagny tar dessutom upp en mer allmän betraktelse av kommunen hon flyttat till:

” Om man ska generalisera kan man säga att det är en kommun som har många otroliga möjligheter och stora fördelar, men har också många problem. Man har den här skillnaden mellan sommar som består av ett liv, av många tillflyttade, gäster som ska inordnas, men också tillföra saker. De ska känna sig välkomna och vänligt bemötta, men på Bjäres vilkor. Då menar jag kulturens- naturens och människornas vilkor.”

Eftersom Båstad kommun har en vinterbefolkning på 14 000 och en sommarbefolkning på 45000 märks detta i samhället. Utan att diskutera en bygds utveckling, vad beträffar året runt butiker, skolor, och infrastruktur med mera, ombads de intervjuade att besvara följande fråga.

Beskriv hur du upplever bygden sommar respektive vinter.

Här uppstår en skillnad mellan de inflyttade och ortsbefolkningen.

- Tre av de inflyttade tycker det är trevligt att det blir folk i stugorna och att bygden lever upp. Efter sina positiva ord tar samtliga omgående fram de negativa effekterna med sommargäster.

Clara och **Claes** tycker att de undviker Båstad och Torekov på sommaren. De ser det som en nackdel att behöva åka dit. *”Det är härligt här på vintern när inte alla turister är här”* säger Clara.

Samtliga inflyttade ser den försämrade tillgången till golfbanor som ett minus på sommaren. **Axel** menar att *”golfintensiteten går definitivt ner. Det är för många 08-or här. Det är en väldigt hög belastning på alla golfbanor så det blir inte mycket golf.”*

Vintern beskriver de inflyttade positivt med betoning på skönt och lättare att spela golf.

- Ortsbefolkningen har en tydlig positiv bild av att det kommer mycket människor på sommaren. Det märks en viss stolthet över den bygd de lever i.

Åke: *”Massor av människor kommer hit och jag står gärna i kö och att det tar lite tid på gatorna när man ska fram. Det är skoj att se att så många vill hit. Men jag får nog säga att det är skönt att det bara handlar om två månader. Båstad är ju inte dimensionerat för en sådan folkmängd.”*

Örjan uttrycker sig så här:

Det är kul med alla aktiviteter på sommaren, Man kan gå ut och äta på olika ställen. Hade det inte funnits hade man saknat det. Det blir ju också att man träffar lite andra människor från andra delar. Det är positivt.

Hur ser du på antalet sommarbostäder?

I denna fråga är de båda grupperna överens. Ingen vill ha ett ökat antal sommarbostäder. Alla är samstämmiga i att bygden blir utan liv med för mycket sommarboende. Bygden blir öde och mörk på vinterhalvåret. Samtliga tycker att den utveckling som nu pågår inte kan fortsätta.

- Bo: Det är jättetrist med alla uppköpta hus. Priserna har ju skjutit i höjden. De centrala delarna i Båstad och Torekov har bara blivit tillgängliga för de mest välställda. Kommunen kan tyvärr inte göra mycket åt detta.

Clara: Jag tycker det står stora fina hus hela året utan att någon bor i dem. De bara ligger där, det blir inget liv i det.

- Ortsbefolkningens resonemang handlar om kommunens framtid. Samtliga orsbor samt Dagny tar upp en oro för framtiden om utvecklingen med att allt fler fastigheter köps upp som sommarhus för höga priser, samt svårigheten för yngre människor att köpa hus.

Ädla: Det är en fara att man ska behöva vara kapitalist för att vara här. Man är rädd att barnen inte ska ha råd att bo kvar. Barnen ska inte bara kunna köpa husen utan också ha råd att bo kvar. Fastighetskatten är hög.

Åke: Ur kommunens synpunkt måste det vara negativt. Jag tror inte man kan ta fullt ut av kostnaderna för att hålla en sommarort med service året om. Det man verkligen kan beklaga är att priserna trissas upp till nivåer som gör att vanliga människor inte kan köpa sin bostad.

Hur sköts kommunen politiskt?

Ortsbefolkningen är nöjdare med hur kommunen styrs än vad de inflyttade är.

- De inflyttade männen anser att kommunen kunde skötas bättre.

Axel: Jag tyckte den sköttes konstigt när jag flyttat hit. Jag upptäckte att de skinnade de inflyttade pensionärerna in på bara kroppen. Det är konstigt i en borgerligt styrd kommun. Men det börjar rätta till sig. Sedan jag flyttat hit har jag gått in i moderaterna för att vara med och påverka.

Bo : *Man driver här en ankdamsdebatt. Jag är van att jobba med politiker i verksamheter i många år i storstäder, och det är ju helt annat.*

Claes: (som varit i byggbranschen) *De köper mark på fel ställen av sina egna politiska vänner. Vi behöver pengarna till så mycket annat. Det är konstigt i en borgerligt styrd kommun att de köper mark de inte behöver.*

Clara : Uttalar sig mer allmänt (Tveksam till Kunskapscentrum som är en gymnasieskola under uppbyggnad) *Vanliga människor har ju svårt att köpa hus här det kostar ju allvärldens pengar. Det är ju yngre som ska gå i skolan, inte alla dessa pensionärer.*

Dagny: Påpekar det faktum att de inflyttade har en vana att driva sin sak. *Vi har politiker som i de flesta kommuner, men det hade kanske krävts lite mer här eftersom man har den kategorin människor och som på något sätt ligger steget före och därför kan utnyttja politiken för sina egna ändamål.*

- Av orsborna tycker två att den sköts bra.

Ulf: *I stort sett bra. Lite för mycket pengar på tennis och Drivan, annars mycket bra.*

Ädla: *Den sköts i stort sett bra. Det har blivit kärvare med den här inflyttningen av sommargäster.*

Åke: Vill inte uttala sig om politik.

Örjan: Uppgiven, efter erfarenheter att svartbygge godkänts efter att dragit det inför tinget ett antal år och erlagt en straffavgift på 30 000 .)
30 000 är ju billigt för att uppföra ett sommarhus på Bjäre. Jag tror inte politikerna har några fasta intentioner att styra över till fast befolkning.

Hur uppfattar man varandra och sig själv som grupp?

De intervjuade tillfrågades om de kunde beskriva en typisk Bjärebo, inflyttad samt sommargäst. De intervjuade påpekade att detta är svåra frågor eftersom man inte kan generalisera människor på detta sätt. De som inte kunde svara på dessa frågor kunde trots det senare under intervjun vara med i resonemang kring dessa grupper, då med en uppfattning om vilka som tillhörde vilken grupp.

Beskriv en typisk Bjärebo.

- Den inflyttade Claes upplevde den typiska Bjärebon som lugn och trygg.

Att notera är att Clara och Dagny som båda kommer från orter med nära anknytning till landsbygd hade lätt att besvara frågan om en typisk Bjärebo.

Clara: Jag tycker de är mysiga. De pratar gärna med en när man står i affären eller står och väntar någon stans. Alla hälsar även om man inte känner varandra. Det tycker jag är jättepositivt. Det är vi inte vana vid från stan.

Dagny: En stolt säker människa. Jag kommer från X-stad och har haft mycket kontakt med landsbygden där. Jag kan se en skillnad. Här har man en stolthet, även om man i många generationer har krupit ner i sina källare när sommargästerna har kommit, så finns det ändå en slags stolthet. Jag tror att det är det att folk har velat komma till min bygd som har gett en viss självsäkerhet och stolthet.

Både **Axel** och **Bo**, uppväxta i stadsmiljö och beskriver sig som rotlösa svarar genast att de inte vet hur en typisk Bjärebo är för att de inte känner någon.

- Ortsbefolkningens resonemang kring typiska Bjärebor.

Ulf beskriver Bjärebon som glad, båda fötterna på jorden, praktisk. Den ser positivt på livet och tycker om naturen och landskapets skiftningar. Bjärebon är också glad för att ha med människor att göra. Ulf känner sig som en typisk Bjärebo.

Åke som är uppväxt i en lantbrukarfamilj, och som genom sitt arbete har haft mycket kontakt med inflyttade, ser den typiska Bjärebon som en kategori människor som nu är utrotade. Förr var det lantsortsbor, bönder och de som jobbade inom jordbruket.

Ädla som själv påstår att hon är en typisk Bjärebo säger spontant ”Tofflor och keps”. Hon fyller i att hon är för inblandad för att kunna säga något om sinnelaget.

Örjan beskriver den typiska Bjärebon som rakt fram. De talar klart och tydligt om vad de tänker, gör sig inte till, hjälper varandra och är inte konstlade. Vid frågan om han är en typisk Bjärebo skrattar han och menar att det kan han inte uttala sig om.

Beskriv en typisk inflyttad.

- Den typiske inflyttade beskrivs av alla inflyttade som en pensionär som har haft någon anknytning till bygden genom släkt eller eget sommarhus.

***Axel:** Antingen är de som jag, som inte behöver jobba för att leva, eller också yngre människor som har ett arbete som de kan sköta hemifrån. Det finns säkert också de som flyttar hit som har en romantisk syn på landet.*

Claes har genom sitt medlemskap i en förening sett att en hel del företagare och tjänstemän som flyttat runt på olika industrier, och som tycker om att hitta likvärdiga personer, söker sig till bygden. Att hitta människor med samma erfarenheter gör att de känner sig hemma, tror han.

- Ortsborna har en mer nyanserad syn på de inflyttade.

***Ulf:** I vissa orter är det vanligt folk. I Torekov och Båstad är det ju inte så, där är det den tjocke plånboken som gäller.*

***Åke:** I Torekov och Båstad är det mycket näringslivsfolk. Här är oerhört många människor som kommer ifrån höga poster i näringslivet. Sen tror jag att när de blir äldre de flyttar hit för att de tycker här är lugnt i förhållande till storstaden. Jag har också märkt en tendens att när de inflyttade bosatt sig här nere vill man inte ha förändring. Människor som flyttar hit är ju välutbildade, duktiga på att skriva och har tid att skriva, och när man då har hittat sitt smultron ställe vill man inte att något ska förändras. Det är inte alla men en hel del.*

Ädla menar att inflyttade är hästintresserade, äldre och har någon anknytning till orten genom släkt eller bekanta.

Örjan, som driver sitt lantbruk omringad av uppköpta gårdar: *Det finns hela skalan. När man driver lantbruk är man ganska beroende av att de inflyttade inte är allt för negativt inställda till det man håller på med. Det finns ju också en tendens hos de inflyttade att när de själv byggt sitt hus färdigt så får ingen annan bygga eller ändra på något. Bara de får gjort sitt, sen ska inget förändras.*

Iakttagelsen som både ortsborna Åke och Örjan har gjort överensstämmer med varandra. Dessa iakttagelser kan man kanske läsa samman med den inflyttade Axels teori om den romantiska synen på landet.

Beskriv en typisk sommargäst.

En typisk sommargäst är svårt att skapa en bild kring trots att alla de inflyttade varit sommargäster innan de beslöt att bli permanent boende. Ingen av de inflyttade vill identifiera sig med sommargästerna.

- Det närmst en beskrivning av en sommargäst vi kommer är från inflyttade **Bo**:

En typisk sommargäst har ett ställe som han kommer till med sin familj. De kommer oftast från Stockholmsområdet, men även Göteborg och Malmö. De är ju storstadsbor så de klär ju sig som sådana, och där ser man en tydlig skillnad. Färgglada shorts och så vidare.

Claes försöker se sommargästerna positivt. Claes och Clara har alltid föredragit det lugnare Bjäre: *Man får ha en viss förståelse. Det är ju den här sporthistorien. Man kan ju inte missunna människor att komma hit. Man måste ha förståelse. Man får inte vara negativ, man får ta den olägenheten det blir med detta. Vi visste ju det innan vi flyttade hit.*

Dagny kan inte generalisera men hävdar att det finns alla typer. Tennisen har sina turister. Från de sommargäster som har sommarhus här hör Dagny inte så sällan sina kunder tala med varandra om att de aldrig ses på vintern. *”Jag tror att de utvecklar sitt umgänge här och sen har man ett annat vintertid.”*

- Ortsbefolkningen har inte mycket att säga om sommargäster.

Ulf menar att de är olika om de håller till på södra eller norra delen av Bjärehalvön.

” På södra sidan skiljer de sig inte så mycket från vanligt folk. I Torekov och Båstad är de så ofantligt rika. På sommaren brukar jag och min familj åka till Torekov och Båstad för att titta på hur sommargästerna betar sig samtidigt som vi äter en glass.”

Härrör man de uteblivna funderingarna från orsbfolkningen till Bjäres historia, där sommargäster har varit ett återkommande fenomen i nästan 150 år, kan likgiltigheten tolkas som att det är ett naturligt inslag på Bjäre. Sommargäster är något som kommer två månader om året och sen blir allt som vanligt igen. Synen på sommargästerna kan kanske knytas till den bild av Bjäre på sommaren som orsbfolkningen hade tidigare i analysen.

Känner du igen detta påstående? Inflyttade och sommargäster inte respekterar ortbornas normer!

- Inflyttade **Axel** utbrister med ett skratt :*Det skulle inte förvåna mig om det är sant. Det beror huvudsakligen på att man inte får ett papper ifrån byalaget när man flyttar hit på vilka normer som gäller.*

Bo kan också se normkrockar men menar att det är mellan de som bor på Bjäre året runt och, som han benämner dem, badgästerna.

Badgästerna kör mera hänsynslöst. De behåller sin körstil när de kommer ner här. Ofta är de från Stockholm. De för med sig sitt jäktande och springande hit och visst kan de vara jobbiga när de står i köer. Exempelvis på golfrestaurangen sitter de där och schabblas och gnabbas högt och skrikigt. De kallas ju för fiskmåsar. Jag tycker de bär sig lite dumt åt ibland. De utmärker sig på ett otrevligt sätt, inte minst damerna och tanterna. De är lite dumma, rika kärringar. Det möter man ganska ofta.

Clara tar golfbanedebatten som ett exempel:

Jag har en känsla av att det kommer utombys folk och breder ut sig på de andras bekostnad. Man kan inte göra det i hur hög grad som helst. Man kan inte bara spela golf. Man måste faktiskt ta väldigt stor hänsyn till dem som har bott här i generationer, och odlat och brukat marken.

Dagny menar att det är inget generellt men visst finns det. Hon böjar fundera om det är de olika normerna som är förklaringen till ett fenomen hon känt:

Någon gång i mitten av juli har jag under de senaste åren känt lite av en ockupation. Det är liksom inte vi som bjuder på Bjärehalvön, utan vi är liksom intagna. Dels finns det människor över allt och går man på krogen eller affären känns det som det är en annan makt.

Samtliga inflyttade, förutom Dagny, har före sin tid som bofasta tillbringat tid på orten som sommargäster. Det hade varit intressant att undersöka vem de då hade utpekats som ev. normöverträdare.

- Ortsbefolkningen känner igen påståendet. De kommenterar normkollisionerna så här.

Ulf: *Vist kan det vara så i Båstad och man kan reta sig på det. Men jag är ju inte sån att jag står på ICA Spara och släpper en sommargäst framför mig. Det sätter jag stopp för direkt. Det är över mitt....De imponerar inte på mig. De som imponerar på mig är någon som odlat fram fin potatis. Vanligt folk som har varit duktiga. Folk som återskapar verkligheten.*

Åke skrattar och har noterat: *Det finns en del som tillbringar somrarna här som tycker de är fullständigt på landet, och de kan parkera sin bil mitt på gatan mitt i den häftigaste trafik. Är vi på landet gör vi så här. Men det stora flertalet säkert inte, men en tendens åt det hållet finns.*

Ädla vill inte påstå att hon har någon personlig erfarenhet, eftersom hon tycker det är viktigt att man respekterar alla, men berättar om sina döttrar som är arga när de kommer hem efter arbetet i affären. Döttrarna berättar scener som utspelas av damer som inte vill plocka ner varorna i sina kassar utan säger ”Lilla fröken det kan du väl göra”. *När de kommer hit tror de att de kan bestämma, men det finns ju lika mycket folk som inte är sådana.*

Örjan är inne på samma linje som Ulf, att man inte ska acceptera dessa normöverskridande, men har också en lösning på krockarna.

Om de inte accepterar våra normer får man undervisa dem på det sätt man vill ha dem. Det är lite upp till en själv. Det är ju ändå vi som driver jordbruksföretag som i sista ändan måste komma först. Ett exempel är när jag besprutade ett fält en helg. Då kom en inflyttad granne stegande ut på åkern och var uppretad på att jag körde runt med maskiner när det var helgdag. Han menade att han arbetade hårt

hela veckan och behövde lugn och ro när det var helg. Han tyckte han kunde kräva detta. Just vid det tillfället bad jag honom fara åt helvete, eftersom jag var stressad. När vi möttes nästa gång förklarade jag för honom att väderförhållandena var perfekta den dagen för besprutning och av den anledningen behövde jag bara använda hälften så mycket besprutningsmedel än om vädret varit annorlunda. Grannen kunde då mer acceptera olägenheten. Det är bra om man får tillfälle att prata med varandra. När de har bott här några år förstår de mer.

Det finns uppenbarligen en krock. Det kan kanske vara så som Örjan säger att när de har varit här några år lär de sig efterhand de normer som gäller. Men detta förutsätter i så fall en kommunikation. Axel efterlyste information när man kom till bygden med bygdens normer. Uppenbarligen har Axel känt ett behov av att få Ortsbefolkningens beteende förklarad för sig. Han beskriver bygden och livsstilen i så positiva ordalag att man kan misstänka att han velat vara en av den.

Känner du igen följande påstående? Ortsbefolkningen är konservativa och bakåtsträvare!

- Inflyttade **Axel** känner igen påståendet: *Nog stämmer det att det kan vara så. När jag flyttade hit träffade jag en som var född här i trakten, han karakteriserade de olika människorna som bodde här omkring. Han räknade upp dem en och en och drog några karaktärsdrag och att deras pappor hade varit likadana. Jag har i efterhand sett att det i vissa fall stämt. Egentligen är det ju rätt roligt. Annars tror jag att en bygd kan förändra sig snabbare med dem som flyttar in än med dem som bor här, för de som flyttar in ser bygden med helt andra ögon.*

Bo menar att ett sådant påstående kan ha med politiken att göra. *Det är ankdammsnivå. Det är ingen progressivitet i kommunen.*

Clara och **Claes** svarar något trevande: *Något framåtskridande finns det väl på bygden.*

Dagny, som ställer sig lite utanför gruppen inflyttade, blir upprörd över frågan, hon säger: *Det finns en storstadsattityd som är otroligt besvärande tycker jag. Att det finns en attityd att Bjärebor är inkompetenta, att man måste hämta allt från storstaden för att det ska komma hit folk. De ska tala om hur det ska vara. Det är det värsta jag vet. Något som gör mig rasande och ledsen är när man kollektivt*

dömer ut lokalbefolkningen och provinsens innevånare. Och den attityden finns, det ska du vara klar över.

Dagny har funderat vidare på sin iakttagelse och fortsätter: *Men det handlar också om hur vi hanterar detta. Ingen kan ändra på den attityden än vi själva. Vi måste visa... och det gäller också våra regler. När de sätter sig över det, då kan man ju säga att det är galet, men vi måste också våga visa att vi inte accepterar det. Det finns en slags feghet som tar sig i uttryck i missnöjesyttringar. Det blir mer gnäll och klagan än att sätta upp tydliga regler som kan efterlevas av alla.*

- Av ortsbefolkningens representanter tycker man lite olika.

Åke vill inte säga något rakt ut. Han resonerar lite kring hur reaktionen på bygden blev när planerna för en ny golfbana presenterades. De protester som blev beskrevs i media som bytänkande och bakåtsträvande. *Det finns inte en bonde som kan försörja sig på den jorden, det växer kanske bara igen. Det är mycket höginkomsttagare som lockas hit, som använder hotell med mer. Dessa människor stör inte mig. Jag är inte avundsjuk.*

Ulf håller med om att ortsbefolkningen kan vara konservativa.

Jag är nog en sån människa som är konservativ och bakåtsträvare, men jag skäms inte för det. Det är det samma som att man vill ha det som det är. Många vill ju bara förnya och förnya. Allt jag vill förnya tänker jag' är det någon nytta till att det förnyas?' Är det inte det inte det kan det väl få vara som det varit tidigare. Vad är det för sorts samhälle vi har trillat in i. Att man ändrar det smått framåt är en sak, men det är konsulter och nya varor och konsulter och allt ska säljas... Jag vill säga att jag är för klok, så jag ser igenom det. Av alla de nya saker som har kommit har jag inte märkt att det har blivit så värst mycket bättre för oss människor. Jag tar stegen efter hand så man verkligen vet att det gör nytta.

Ädla tycker absolut inte att ortsbefolkningen är konservativ. **Örjan** tycker heller inte att påståendet är riktigt, tvärt om tycker han.

Ortsborna Ädla och Örjan tycker inte att ortsborna är bakåtsträvare och har bytänkande, de två återstående hade svårt att säga att så inte är fallet. I det kortfattade lågmälda svar de inflyttade gav kunde jag ana ett visst igenkännande av påståendet. Dagny hade varit i situationer där påståendet hade uttalats. Dagny efterlyser en ortsbefolkning som tydligare visar ortens regler

och att man inte accepterar att inflyttade sätter sig över dessa. Tidigare hade vi Axel som ville ha en lapp med ortbornas normer.

Finns det kontakt mellan inflyttade, ortsbör och sommargäster?

Hur tycker du kommunikationen mellan de olika grupperna fungerar, om det finns någon?

- **Axel**, som är inflyttad sedan två år tillbaks, tänker på byalagen när han hör ordet kommunikation. Själv är han inte kvalificerad till att bli bjuden till byafesterna, han äger inte tillräckligt mycket mark. *”Det är klart det finns ju byalag över allt. Deras sammankomster är nog mer till för att ha roligt och att vara som en ventil.”* Mer vill inte Axel tala om förhållandet mellan människorna som lever på bygden.

Bo, bosatt i kommunen i 14 år uppger att det uppenbarligen finns brister i kommunikationen. Det finns fördomar om varandra menar han. Bo ger ett exempel från en golfbana på Bjärehalvön. De medlemmar som inte är åretruntboende klagar och menar att klubben har en ”vi och dom” känsla, där de som kommer på sommaren känner sig utanför. Det har förklarats för de som klagat, att även de som har bott bofast i kommunen i många år inte heller blir räknade som några Båstadbor. *”Då kan du som sommargäst inte heller räkna med att bli det.”*

Bo försätter att resonera kring sin egen situation:

Som inflyttad Båstadbo känner man ett främlingskap, man kommer inte de infödda, fastboende in på livet. De håller en utanför och umgås i sina kretsar. Om det är unikt för Båstad det vet jag inte, men så är det. Det blir kanske mer påtagligt här eftersom det finns så mycket inflyttat folk som bor här, och som har kommit hit av samma skäl som jag, som tycker det är behagligt att bo här. Man har tappat sina rötter för länge sedan eftersom man genom sitt arbete tvingats flytta runt. Då blir man rastlös. På något sätt saknar man den samhörighet med sina föräldrar som man hade som barn. Jag föreställer mig att om man bott på samma ort, exempelvis här i Båstad, hade man kanske fått uppleva detta och leva kvar i gemenskapen. Men vi kommer inte in här.

Bo får frågan om han tror att det finns en önskan att bli insläppt.

Ja, det tror jag det finns. När jag flyttade hit bjöd jag orsbor på kalas, men jag har inte blivit bjuden igen. Jag känner att jag har misslyckats med den delen. De har sitt.

Clara och **Claes** beskriver en ytlig kommunikation med de människor de har omkring sig. De uttalar ingen given uppfattning hur de tror det är allmänt och uttrycker själv inte att de känner någon ortsbo närmre. Den kontakt de har och som de uppskattar är några ord här och där.

Dagny tror inte det är något revolutionärt för Bjärehalvön om varje grupp umgås var för sig:

Den som är lantbrukare umgås med sina lantbrukarkolleger och släkt. Bor man på Lindallén i Båstad och är över 60 år är det en given gruppering, men det finns de som säger att man aldrig blir en Båstadbo, man knappt föds till det. Det måste vara i andra eller tredje generationen. Det har varit mycket så. Det kan ha sin förklaring. Det är ju inte så att man sett turisterna som en fiende, men de har varit främlingar och man har behövt ena sig. Många gånger har det varit stora påfrestningar att krypa ner i sina källare på sommaren. Det har inte varit helt enkelt även om man fick uppskattning och betalt men med en viss förnedring.

- Ortbornas syn på kommunikationen mellan grupperna.

Ulf: *Om jag ser hur jag själv lever har jag inte mycket kontakt med de rika människorna. Rika är kanske dumt att säga, de inflyttade menar jag. Just här jag bor har vi inte så många uppköpta gårdar så jag har inget behov av att skapa en kontakt med dem. Hade jag bott närmre Torekov hade jag kanske haft större behov av det. Där jag bor finns fortfarande gårdar som är levande. Man ser en gård som är utvecklad under generationer, Husen är bättrade på i omgångar och så kommer de och köper fastigheten dyrt, river ner allt och bygger nytt. Ibland blir det ganska fint, men ibland bara en massa glas. Hästarna har de utanför gården på ett och två hektar mark. Det är så brunt och nertrampat att det ser alldeles tråkigt ut.*

Åke tror inte att en eventuell dålig kommunikation skulle bero på motsättningar: *Det är nog så att man känner en tillhörighet till sin grupp. De som flyttar hit snyggar ju upp och lägger en massa pengar i sina hus. Detta ger ju hantverkarna jobb.*

Ädlas tankar går till att alla är människor innerst inne, och att vi umgås efter intressen. Ädla vet inte om det sker någon kommunikation: *Vi har ju också olika personligheter. Jag kan inte se något hinder för att en fattig och en rik inte skulle kunna.... Om inte den rike är för högförd, alltså för mycket styrd av sina pengar. Det kan ju vara på andra hållet också att de fattiga kan känna avundsjuka. Det är inte lätt, men vist kan man umgås.*

Örjan tycker han har en bra kommunikation: *Träffar man någon ny bjuder man in dem på ett glas vin eller en kopp kaffe. Man får då en kontakt med varandra. Sådana möten tror jag är viktiga för att vi lantbrukare ska få sköta vårt jobb utan att de inflyttade blir irriterade.*

Diskussion

Förutom Örjan, som upplever sig ha ett beroende till sina inflyttade grannar för att kunna driva sitt företag, talar ingen om någon kommunikation mellan grupperna. Axel och Bo som uppgett sig vara rotlösa talar intresserat om bygden. De talar om ortsbefolkningen som något de saknar en kontakt med. De uttrycker sig besvikna över upptäckten av att inte få delta i gemenskapen de tror finns bland ortsbefolkningen. Som barn har båda tillbringat sina somrar med sina föräldrar och släktingar i bygden. De har bosatt sig på den ort som de upplevt gemenskap och trygghet i som barn. Både Axel och Bo uttrycker en besvikelse över att ej släppas in fullt ut och bli som en infödd.

Clara och Claes känner inte samma behov av detta. Kanske kan det bero på att de har bott i en och samma stad under trettio års tid. Där var de mycket involverade i stadens utveckling och följde på nära håll framväxten av denna. Dessa två människor ger inget intryck att de skulle känna sig rotlösa, trots att de vid pensioneringen bröt upp från en välbekant ort till en bygd där de som vuxna bara tillbringat sina somrar.

Det är tydligt av svaren i intervjuerna att ortsbefolkningen inte har samma önskan om kontakt som Axel och Bo har. Ortsbefolkningen som alltid levt sina liv med föräldrar och släkt nära

omkring sig tar inte upp detta som någon speciell fördel de har. Det är bara naturligt.

Ortsbefolkningen kan uppleva de inflyttades pengar som ett hot mot deras trygghet. Fastigheter som traditionellt har gått i arv köps nu plösligt upp av rika människor utifrån. Gårdar köps upp dyrt för att rivras och åter byggas upp för att i många fall stå tomma större delen av året. Mark köps upp och ställs om till golfbanor, mark som annars i generationer har brukats. De unga får flytta till vissa områden i kommunen eller till billigare kommuner. Mängden inflyttade gör att det som förr var en känsla av trygghet genom ett ägande, som även sommargästerna verkar ha uppfattat som något positivt, är på väg att brytas upp. Ortsbefolkningen kan inget göra åt denna utvecklingen.

Upplevelse av gemenskap och tradition

Det som framkommer av intervjuerna är att de som flyttar till bygden inte bara gör det på grund av naturen. Det finns tydligen en inte obetydlig del, som väljer att bosätta sig i kommunen för att de känner sig rotlösa genom många års arbetsliv och karriär som medfört många uppbrott. Kanske har man som sommargäst i bygden, upplevt en gemenskap och rutin i vardagen som man saknat i sitt eget liv. När man "hittat sitt smultronställe" vill man ha lugn och ro kring detta och få tillgång till en gemenskap. Ortsborna förstår inte att det skulle finnas en önskan från dessa nya invånare att tillhöra vad som för dem är gammal traditionell sätt att leva. Det har också framkommit en flathet, feighet hos ortsbefolkningen att visa de inflyttade och sommargästerna vilka bygdens normer är. Man har hellre dragit sig undan och svält sitt missnöje.

Kanske är ordsbon Ulf tankar ett tecken på att det är så:

I förlängningen tror jag inte det är så intressant att bo på Bjäre, när allt är uppköpt och stora delar av marken är golfbanor. Det genuina har försvunnit och det blir bara rikemansfolk som bor här. Vi som har bott här på Bjäre måste väl flytta någon annan stans, och skapa en ny idyll där istället!

Antalet ordsbor i kommunen som för sin försörjning blir beroende av de inflyttade rika, ökar för varje lantbruk som köps upp och varje villa som blir sommarbostad. De arbetstillfällena som ersätter de gamla är ofta serviceyrken till de inflyttade. Detta skapar en splittring i gemenskapen kring frågor om hur man ska hantera den nya situationen som uppstått. Varje individ står sig själv närmast när det gäller att skaffa sig en försörjning.

Den grupptillhörighet ortsborna kände och som de inflyttade antyder att de skulle vilja vara en del av, är sakta på väg att lösas upp. För att en grupp som genom tradition av att hjälpa varandra och regelbundet tala med varandra ska kunna bibehållas, måste förutsättningarna för en sådan grupp finnas kvar. Dessa har genom samhällets omvandling generellt, och Båstad kommuns utveckling speciellt, gjort det svårt för ortsbefolkningen att upprätthålla de normer som förr gav trygghet för invånarna och de inflyttade.

Hur skall de inflyttade och de sommargäster som regelbundet besöker bygden ha en chans att lära sig bygden normer, om inte ortsbefolkningen berättar för dem hur de vill ha det. Lösningen på hur detta ska ske är inte helt enkel när det inte sker någon kommunikation mellan grupperna.

7. Analys

Om vi börjar med att studera ortsbefolkningen i Båstad kommun i jämförelse med de etablerade i Elias – Scotsons studie kan vi se likheter. Ortsbefolkningen har ett sedan generationer etablerat kontaktnät genom tradition och släktskap. Man har av tradition haft makten i kommunen. Ortens normer har satts av ortsbefolkningen. De har upplevt sig ha kontroll över det samhälle de lever i. Detta är dock den enda jämförelsen som går att överföra. Ortsbefolkningens normer i Båstad kommun är inte självklart de normer som gäller för de inflyttade.

De inflyttade till Båstad kommun går inte att jämföra med outsiders i Elias och Scotsons studie. De inflyttade i denna studie har, när de flyttar till kommunen, redan kontakter på orten och ingår i ett kontaktnät. Golfklubben är ett sådant exempel, sommargästerna ett annat. Den största skillnaden är dock det faktum att de inflyttade till Båstad kommun är oftast mycket rika vilket

ger en status i sig. De inflyttade är dessutom ofta, som Åke i intervjuerna beskriver det ”välutbildade och duktiga på att skriva” och vana att inneha makt i sina yrkesroller.

Normer

Ur intervjuerna kan utläsas att det uppstår situationer i den vardagliga kontakten som kan tolkas som normkrockar. Ortsbefolkningen har av tradition sina normer.

Vad det gäller sommargästernas och de inflyttades regelbok för normer ställer jag mig frågan vad den är baserad på? De inflyttade kommer ifrån olika landsdelar, olika samhällsstrukturer olika yrken. Det gemensamma för gruppen är att de har tillräckligt mycket pengar för att köpa sig hus för överpriser. Har rika en egen normbok just för rika? Kan medlemmar i en grupp med olika bakgrund hållas samman genom att som belöning ”få ta del av gruppens överlägsna människovärde” som Elias och Scotson skriver?

Stigmatisering

Det finns tendenser ifrån intervjuerna att de inflyttade vill tillskriva ortsbefolkningen egenskaper som gör dem mindre lämpade att fatta riktiga beslut. Men till skillnad från Elias-Scotsons studie har ortsbefolkningen i kommunen inte fullt ut tillskrivit sig själv dessa negativa egenskaper. Här kan mycket av kampen om kommunen stå nu. Vem har mandat i form av kunskap om kommunens framtid för att föra den framåt?

Skvallrets betydelse

Skvallret hos ortsbefolkningen, som tidigare var en viktig länk för samhörigheten förekommer mindre och mindre. De ”skvallercentraler” som tidigare fanns genom lokalförningar, mejerier, lokala butiker finns inte längre och den genomsnittliga arbetande ortsbon har inte mycket tid över för umgänge som inte är planerat.

Det liv de personer som spelar golf beskriver skulle kunna vara en ny plats för skvaller.

Skvallrets största tillgång i detta sammanhang är att stärka ”vi och dom” känslan och därmed sammanfoga gruppen.

Makt

Maktkamper växer fram när tidigare två oberoende grupper blir allt mer ömsesidigt beroende av varandra.

Många olika frågor kan blottlägga spänningar och konflikter mellan etablerade och outsiders. I grund och botten är det alltid maktkstrider. Det handlar om allt från tysta kraftmätningar till det som göms bakom de båda gruppernas rutinmässiga samarbete, till en öppen kamp om förändring av den institutionella ram som förkroppsligar maktskillnaderna. (Elias och Scotson, 1999, s xlvii)

Det handlar kanske om en maktkamp när det uppstår, det vi tidigare benämnt som normkrockar. Kanske är missförståndet i mötet mellan människorna ute i samhället snarare en maktkamp än en norm och kulturkrock. Diskussionerna om hur många golfbanor bygden ska ha i framtiden har kanske satt ett ansikte på den maktkamp som kanske utspelas.

Vem har makten i vår studie? Traditionellt har den tillhört ortsbefolkningen men var finns den nu, om inte ortsbefolkningens barn har ekonomiska möjligheter att köpa ett hus i sin barndomsbygd på grund av att människor utifrån kan köpa till ett högre pris. Affärer läggs ner eftersom människor som köpt hus bara tillbringar sommaren i kommunen.

Överrepresentationen av äldre som flyttar till kommunen i kombination av svårigheten för yngre familjer att köpa hus, gör att skolor i förlängningen måste läggas ner i brist på underlag. Detta är den bygd ortborna för tillfället lever i. Upplevelsen att besitta en makt genom ägande och tradition blir svår att upprätthålla.

Det politiska livet i kommunen har varit en del där ortborna har haft makt. I takt med det ökade antalet inflyttade rika, med gott om tid för engagemang, har fler i gruppen inflyttade börjat engagera sig politiskt. I intervjuerna framkommer ett visst missnöje från de inflyttade kring att kommunen inte styrs tillräckligt mycket borgerligt. Hälften av ortborna är däremot fullt nöjda med hur kommunen styrs.

Efter en definition av Goldbergs maktbegrepp kan vi utläsa något mer ur de svar de intervjuade lämnade. De som var nöjda med maktfördelningen talade kanske om den intentionella makten, det vill säga en vilja att nå ett mål. De övriga som uttalade sig, tänkte på den strukturella

makten. Den makt som handlar om förhållandet mellan två parter, där det handlar om över eller underordning.

Sammanfattning

Denna studie har koncentrerat sig på en bygd som av alla inblandade beskrivs som naturskön och mycket vacker med ett omväxlande landskap. Bygden har historiskt sett varit mycket fattig. Sedan 1850- talet har en societet av sommargäster sökt sig dit för att sommartid leva parallellt med ortsbefolkningen.

Studien visar också på en bygd där befolkningen blir allt äldre, husen står allt mörkare på vintern och där livet mer och mer koncentreras till några intensiva sommarmånader.

Jag har sökt svaret på hur människor upplever varandra i det samhälle undersökningen gäller. Uppsatsen har begränsats till två grupper, inflyttade och ortsbör, och till att låta dem beskriva sin kommun, varandra samt den kontakt de har med varandra.

Genom intervjuer med fem inflyttade, varav en betraktas som andrahandsinformant, och fyra ortsbör har följande samband framkommit.

Sommarboendet

De inflyttade upplever sig mer besvärade av sommargästerna än vad ortsbefolkningen gör.

Ortsbefolkningen uttrycker snarare en stolthet över att så många vill komma och uppleva deras hembygd.

Det faktum att fastigheter köps upp för sommarboende upplever samtliga intervjuade som negativt. De tycker att bygden blir livlös en stor del av året. Ortsbefolkningen oroas dessutom av den utveckling kommunen får om detta fortsätter. Det kostar mer än det smakar samt att nästa generation får svårt att kunna bosätta sig i kommunen på grund av de höga huspriserna.

Gruppen inflyttade beskrivs...

De inflyttade beskriver en typiskt inflyttad som en pensionär som haft någon anknytning till bygden. Människor som flyttat runt i sitt verksamma liv och som söker likvärdiga personer. Analysen beskriver människor som upplever sig rotlösa och som genom bygdens prägel av tradition och gemenskap, söker sig till kommunen.

Det som framträder ur ortsbefolkningens beskrivning av den typiske inflyttade är, att de inflyttade motsätter sig förändringar i bygden som inte är i deras eget intresse. De inflyttade har tid att författa skrivelser och vet var man ska vända sig för att driva sin sak.

Gruppen ortsbör beskrivs....

Ortsborna beskriver den typiska ortsbön på olika sätt. En uppfattning är att de typiske inte finns mer. Egenskaper som nämns om sin egen grupp är; båda fötterna på jorden, hjälpsamma icke konstlade.

De inflyttade uppger en delad bild av orsbon. De intervjuade som har en bakgrund av geografisk stabilitet återger orsbon i termer av; stolt, lugn och trygg, talar gärna till folk utifrån. Två uppger att de inte känner några orsbor och vill därför inte uttala sig. Jag vill här poängtera att intervjupersonerna kan ha tagit hänsyn till mig som intervjuande orsbo vid denna beskrivning. Efter sammanställningen av frågan om orsbefolkningen har bytänkande och är bakåtsträvare framkommer en mer nyanserad bild.

Rötternas betydelse

De personer som här uppger att de inte känner någon orsbo uppger senare i intervjun att de känner sig rotlösa och uttrycker en önskan att få tillhöra orsbefolkningen i större utsträckning än vad som sker. En kontakt med sin släkt och en trygghet i kontinuitet kan vara något den senmoderna människan saknar. Rötternas betydelse för människan är kanske större än vi trott! Rötter genom släkt, tradition och kontinuitet är något som orsbefolkningen besitter, utan att vara medvetna om vilket värde det har.

Om bytänkande och bakåtsträvande.

För att göra en jämförelse med teorin ur "Etablerade och outsiders" har jag haft en strävan att få en uppfattning om någon grupp tillskriver sig själv negativa egenskaper. Genom media har bytänkande och bakåtsträvande används om orsbefolkningen. Här blev svaren från samtliga tillfrågade, utom från två orsbor, att detta påstående kunde ha sitt berättigande. Alltså tillskriver sig en del av orsbefolkningen de negativa egenskaperna. Detta menar Elias och Scotson, hjälper till att förstärka fördomarna.

I denna studie hävdar Dagny bestämt att nedvärderande uppfattningar finns ibland de som kommer utifrån. Hon poängterar att det är bara orsbefolkningen själv som kan ändra på detta genom att visa att man inte accepterar den typen av synsätt.

Om; att de inflyttade och sommargäster inte accepterar ortbornas normer.

Detta upplever båda grupperna kan stämma. De inflyttade vill inte kännas vid att det skulle gälla dem utan pekar på sommargästerna som normöverträdare. Det är de som utmärker sig i samhället i form av exempelvis annat uppförande i trafiken.

Ortsborna ger olika exempel på upplevda normöverskridande. Örjan pekar i undersökningen liksom Dagny på vikten av att ortsbefolkningen tydligt måste visa på vilka normer som finns. För att detta ska kunna ske krävs en kommunikation mellan de människor som kommer till kommunen och den befolkning som av tradition bor där.

Finns det en kommunikation mellan inflyttade och ortsbor?

Det framkommer inte ur intervjuerna att det skulle förekomma någon kommunikation mellan grupperna, förutom om en yrkesman för sitt företags skull är beroende av ett förhållande. Detta är troligen inget speciellt för Båstad kommun. Människan har en tendens att söka sig till jämnlikar.

Vad som framkommit är att en del av de människor som kommer hit efter ett yrkesverksamt liv med många uppbrott, söker en plats att återskapa en del av de rötter de förlorat. Efter att ha trevliga barndomsminnen från orten önskar man sig tillhöra. Teorin talar om den ontologiska tryggheten. Då man flyttat till bygden görs upptäckten att det krävs något mer för att släppas in i "gemenskapen". Vad som krävs är svårt för en inflyttad att veta. Kanske en "normbok" som Axel efterlyser.

De normer som de inflyttade inrättar sig efter kan vara de normer som numera skapas kring umgänget kring golfklubben. Där finns tid för samtal och umgänge för att stärka ett "vi och dem" förhållande. Dock har det framkommit att även inom dessa grupper finns det olika grupperingar. *"Medlemmar i en grupp kan hållas på plats genom att som belöning få ta del av gruppens överlägsna människovärde."* Ortsbefolkningens "vi och dem" kan hållas vid liv genom släktband och traditionsbundna kontakter.

Makten

Möjligheten för en kommunikation försvåras kanske också genom det faktum att majoriteten av de inflyttade har ekonomiska möjligheter att köpa fastigheter som inte ortsbefolkningen har. Detta blir i många fall ett hinder för kommunikation som är svår att göra något åt så länge de övergripande reglerna för fastighetsinköp är oreglerade.

Av tradition har kommunen styrts av ortsbor, men i takt med att fler med andra värderingar samt kunskap om hur man använder samhällsapparaten flyttar in kan denna tradition vara på

väg att ändras. Det finns en antydning hos de inflyttade att kommunen inte styrs tillräckligt borgreligt.

8. Analys av enkät

Vilken inställning har du till följande förekomster i en framtida Båstad kommun.

Denna enkät ombads de intervjuerna besvara för att undersöka om man i de olika grupperna hade olika syn på hur kommunen borde utvecklas. Det visade sig att detta var frågor som de tillfrågade hade svårt att svara på. Värdet av denna del i undersökningen ser jag inte som stor. Resonemanget som fördes när man funderade över frågan stämde inte alltid överens med hur svaret blev. Ett exempel är frågan om ökad flyktinginvandring. Fem av nio hade inte noterat att kommunen hade flyktingar. Resonemanget kring hur man skulle svara överensstämde inte alltid med var man satte krysset.

Ur de svar som lämnades kan följande utläsas:

- De positiva svaren kring behandlingshem kretsade kring möjligheten till fler arbetstillfällen.
- De positiva svaren kring vindkraftverken var med undantag av ett, med tillägg att det skulle vara på rätt ställe.
- Angående Kunskapscentrum; Eftersom frågan var ställd; en fortsatt utveckling av Kunskapscentrum blev svaren så positiva som de blev eftersom beslutet redan var fattat. Det fanns en utbredd tveksamheten om kommunen var stor nog för en satsning på gymnasium.
- Gällande fler golfbanor i kommunen går gränsen klart och tydligt mellan dem som själv spelar golf och dem som använder sin fritid till annat. Golfspelarna tror att det skulle finnas underlag för minst en bana till. De som spelar golf tycker samtliga utom Åke att väntan mellan hålen blir för lång på sommaren och att detta påverkar möjligheten att utöva sporten. Åke tycker att det finns golfbanor strax utanför kommunen som kan utnyttjas under den tid trycket på Bjärehalvöns golfbanor är stort.
- Gällande en simhall i kommunen är de inflyttade odelat positiva medan ortsbefolkningen tvekar något. De som tvekar nämner att kostnaden för kommunen kan bli för stor. Lämplig ort som nämndes för en eventuell simhall var: Grevie med tre röster, Båstad två röster samt Torekov en röst.
- Fler campingplatser kan ortsbefolkningen tänka sig medan de inflyttade har en delad syn på detta.

Observera Claes och Clara har lämnat ett gemensamt svar. Dagny inom ()

Ortsbor

Inflyttade

	positiv	Vet ej	negativ	positiv	Vet ej	negativ
Fler vindkraftverk	3	1		1 (1)		2
Fler golfbanor	1		3	3		(1)
Satsning på behandlingshem	2	2		2 (1)	1	
Norrvikens trädgårdars bevarande	3	1		3 (1)		
Fler sommarbostäder			4		1	2 (1)
Förmånligare för industrietablering	2		2	2 (1)		1
Ökad flyktingmottagning		2	2	(1)	2	1
simhall	1	2	1	3 (1)		
Om positiv, i vilken ort?						
Fortsatt satsning på turism	2	2		3 (1)		
Fler campingplatser	4			2		1 (1)
Utveckla kunskapscentrum	3	1		2		1 (1)
motorcrossbana	1	1	2	1		2 (1)
Något ytterligare?				<ul style="list-style-type: none"> - små nya byar 5-7 hus - småskalig verksamhet IT, konsult etc. - ridsport 		

9. Slutdiskussion

Historien upprepar sig. I början på förra seklet kom Ludvig Nobel till Bjärehalvön och investerade sina pengar. För att göra sina investeringar lönsamma arrangerade han tennisbanor och golfbana. Frågan är om ortsbefolkningen har blivit så mycket rikare på dessa investeringar. Studerar man olika statistiker där Båstad kommun jämförs med hela riket ligger Båstad inte högt när det gäller medelinkomst och annat som påverkar den breda allmänhetens välstånd. Den välsignande verkan på bygden som turismen har varit menad att få har till stor del uteblivit. Bygdens människor har genom hårt arbete på exempelvis lantbruk, industrier, hemsjukvård byggt upp den materiella status de har idag.

Den turism som Båstad kommun inriktat sig på har, om man vill vara kritisk, tillfört bygden två saker. En stolthet över att folk vill se bygden samt en möjlighet att tjäna svarta pengar på att städa och klippa gästernas gräsmattor. Dessa arbetstillfällen gör ingen kommun rikare.

Båstad kommun står nu inför samma fenomen som uppstod för 100 år sedan. Män har kommit utifrån för att förränta sina investerade pengar. Skansenhotellet, samt ytterligare två hotell ute i landet ska förräntas och öka på den enskildes förmögenhet.

Det är ekonomiskt välbärgade storstadsmänniskor som söker sig till Bjärehalvön.

I TV och radio framstår ofta städernas normer som de framtidsnormer som gäller. De som inte eftersträvar att följa alla trender utan är nöjda som de har det, kommer sällan eller aldrig till tals. Varför har det blivit så? Varför har ”bonde” blivit ett skällsord när bönder är den yrkeskategori som förutom det rena lantbruket måste vara kunnig i allt från bokföring till reparationer av byggnader och maskiner. I yrket ingår dessutom ekonomiska risker som ingen direktör eller tjänsteman behöver kalkylera med. Att bli sjuk, att det man producerar drabbas av sjukdom, att vädret förändrar förutsättningarna för att få täckning för sina kostnader. Detta är faktorer som en lantbrukare hanterar år efter år. Dessa människors kunskap och risktagande ses i det moderna samhället som underordnat det risktagande direktörer och tjänstemän tar när de investerar andras pengar.

Den bild media (från storstäderna) förmedlar av hur människor i ett modernt samhälle är tror jag generellt inte lantsortsbefolkningen identifierar sig med. Ofta tror jag landsbygdens

folk inte bryr sig om trend- och statusjakten i städerna, de imponeras av andra värden. Vad som händer i Båstad kommun är att dessa båda världar möts.

Ur detta möte mellan människor med olika referensramar visar min studie på att en politisk maktkamp ar på väg. Vem har mandat, i form av kunskap om kommunens bästa att föra den framåt? De som har bott här i generationer, eller de som kommer till bygden med en tidstypisk kultur i form av kortsiktigt egoistiskt tänkande och snabba beslut.

Kortsiktigt egoistiskt tänkande kan låta som hårda ord att använda. Utan att fråga har jag från mina intervjuer fått en inblick i hur människor som hävdar att det behövs fler golfbanor i kommunen resonerar. Deras motivering är att det är tråkigt att vänta på sin tur vid utslagsplatserna under juni och juli. Eftersom denna berättelse är återkommande hos flera betraktar jag den som central. Jag betraktar den som egoistisk eftersom långt ifrån alla människor spelar golf. En av de intervjuade inflyttade skämtade om att man kunde ställa en bänk vid klubbhuset för den icke spelande befolkningen, då skulle golfen bli till för alla. Jag hoppas för kommunens bästa att alla de människor som vill leva på ”en av de vackraste platser som finns” ska få göra det. Ortsbor, inflyttade och sommargäster.

10. Källförteckning

Elias, Norbert – Scotson, John L (1999) *Etablerade och outsiders*, Lund: Arkiv förlag

Giddens, Anthony(1997) *Modernitet och själ identitet*, Daidalos AB

Goldberg, Ted (2000) *Samhällsproblem*, Lund: Studentlitteratur, femte upplagan

Hassby, Rune (1999) *Båstads historia*, Hässleholm: Exakta Offset AB

Hellner, Anders – Ljungberg, Bo (2000) *Torekovs Golfklubb 75 år*, Ängelholm:
Tryckeriservice

Holme, Idar Magne – Solvang, Bernt Krohn (1991) *Forskningsmetodik*, Lund:
Studentlitteratur, andra upplagan

Moen, Jan (1985) *Bjärebygd, Båstad kommuns historia*, Borås: Centraltryckeriet

Jönsson, Gunder (1985)*103.5 meter över havet. Dokumentation över Grevie
stationssamhälle, åren 1885- 1985*

Tidskriftartiklar

Dagens Industri, datum 2001-07-07

Internet

Båstad kommuns hemsida: www.bastad.se

MedieArkivet, Nyhetsbanken datum 2002-01-16

Fakta gällande Båstad kommun

Kommunfakta

§ Befolkning

År	Antal folkmängd	Födelseöverskott
2000	14 090	-77
1990	13 577	0

§ Födda och döda år 2000

Födda	116
Döda	193

§ Utrikes födda (antal % av de boende)

Kommunen	13
Hela landet	23

§ Medelålder, Medianålder

<u>Medelålder</u>	År 2000	År 1991
Kommunen	44,1	41,8
Hela landet	40,3	39,4
<u>Medianålder</u>		
Kommunen	44,5	40,7
Hela landet	38,4	37,4

(Uppgift från Statistiska centralbyrån)

♣ Flyttningar år 2000

Antal inflyttningar	730	Därav 18-24 år	138
Antal utflyttningar	753	Därav 18- 24 år	234
Flyttningsnetto	-27		

Källa: Samtliga uppgifter förutom Medelålder, Medianålder från: Båstad kommunfakta 2001

Uppgifter kring medborgarnas ekonomiska förutsättningar.

Sammanräknad förvärvsinkomst 1999:

Medelinkomst	Båstad Kommun	Hela landet
Antal kronor i 1000-tal	181	191

Källa: Kommunfakta 2001

Båstad den sjunde ”rikaste kommunen” i landet 1999

Medräknat är följande tillgångar och skulder: Eget hem, bostadsrätt, fritidshus, övriga reala tillgångar, bank, olika former av fonder och värdepapper, börsnoterade aktier, skattepliktiga försäkringar samt diverse skulder.

- De tio rikaste kommunerna 1999, räknat som genomsnittlig nettoförmögenhet per hushåll.

Kommun	<i>Förmögenhet tusenkr,</i>
Danderyd	5 637
Lidingö	1 686
Täby	1 017
Nacka	911
Vellinge	847
Ekerö	801
Båstad	794
Värmdö	780
Sollentuna	751
Stockholm	745

Källa: Affärsdata, datum 2002-01-16

Den politiska mandatfördelningen från och med 1999 – 2002

--	--

Moderaterna	12
Centerpartiet	8
Socialdemokraterna	6
Folkpartiet	5
Kristdemokraterna	4
Bjärepatriet	4
Vänsterpartiet	2

Källa: Båstad kommunfakta 2001

Grund uppgifter:

Kön: *man / kvinna*

Ålder:

Född: *landsbygd / små ort / stad*

Bostadsort:

Utbildning: *grundskola / gymnasium 2 år / gymnasium 3 år / högskola*

Yrke:

Dina främsta fritidsintressen:

Vilken inställning har du till följande förekomster i en framtida Båstad kommun.

	Positiv	Negativ
- fler vindkraftverk	-----	-----
- fler golfbanor	-----	-----
- satsning på behandlingshem	-----	-----
- Norrvikens trädgårdars bevarande	-----	-----
- Fler sommarbostäder	-----	-----
- förmånligare för industri etablering	-----	-----
- ökad flyktingmottagning	-----	-----
- simhall	-----	-----
(Om positiv, i vilken ort?.....)		
- fortsatt satsning på turism	-----	-----
- fler camping platser	-----	-----
- utveckla Kunskapscentrum	-----	-----
- motorcrossbana	-----	-----
-	-----	-----

Tack för din medverkan.

